ZŠ při Dětské léčebně Ostrov u Macochy, příspěvková organizace

Minimální preventivní program

2025/2026

Obsah

1. Základní údaje
2. Úvod
3. Charakteristika školy
4. Cíle Minimálního preventivního programu
5. Realizace Minimálního preventivního programu ve škole
6. Přílohy

1. Základní údaje

Název školy: ZŠ při Dětské léčebně Ostrov u Macochy, příspěvková organizace

Adresa školy: Ostrov u Macochy 490, 679 14 Ostrov u Macochy

IČO: 62076051

Zřizovatel: Jihomoravský kraj

Ředitelka: Mgr. Blanka Šenkýřová

Kontakt: tel: 739 406 972, e-mail: spzs.ostrovum@seznam.cz

Školní metodik prevence: Mgr. Helena Meluzínová

Školní výchovný poradce: Mgr. Blanka Šenkýřová

2. Úvod

Minimální preventivní program byl zpracován na základě dokumentu MŠMT Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28. Vychází ze Školní preventivní strategie.

MPP má být nápomocen pracovníkům školy při vytváření podnětného prostředí pro výchovu žáků, při vedení žáků ke zdravému životnímu stylu a tím napomáhat eliminovat škodlivé jevy současné společnosti – fyzické a psychické závislosti, nezdravé mezilidské vztahy a pomáhat i v oblasti prevence vzniku psychických poruch vznikajících na základě působení výše uvedených negativních jevů.

MPP se v této podobě nedá považovat za ukončený a definitivní. Každý rok přináší nové podněty a nápady, na základě kterých budeme neustále hledat co nejefektivnější cesty vedoucí ke zkvalitnění vlivu na naše žáky.

3. Charakteristika školy

Základní škola při Dětské léčebně Ostrov u Macochy, přísp. org. se nachází v krásném prostředí CHKO Moravský kras, v okrajové části obce Ostrov u Macochy, v blízkosti Císařské jeskyně.

Škola má pronajatu část budovy Dětské léčebny se speleoterapií Ostrov u Macochy, část B druhého nadzemního podlaží, tzv. „školní křídlo“, kde se nachází kromě ředitelny a sborovny učitelů učebny č.1, 2, 3 a 4.

Škola byla zřízena 31. 8. 1984. Právní subjektivitu získala 1. 9. 1991. Je příspěvkovou organizací. Současným zřizovatelem je Jihomoravský kraj.

Škola je úplná s devíti postupnými ročníky. Má čtyři třídy se spojenými ročníky. Kapacita školy je 50 žáků.

Škola zabezpečuje po dobu tří nebo čtyřtýdenního léčebného pobytu na DL základní vzdělávání žákům s nespecifickými onemocněními dýchacích cest, astmatem nebo alergií. Léčebné pobyty probíhají celoročně.

Činnost základní školy se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Všichni pracovníci školy se snaží vytvořit podnětné prostředí pro výchovu žáků. Velmi důležitý je jejich osobní příklad a všestranná pomoc žákům.

4. Cíle Minimálního preventivního programu

Cílem našeho Minimálního preventivního programu je, aby naše výchovně vzdělávací působení vedlo žáky k upevnění jejich pozitivních vlastností a návyků. Naší snahou je zabránit vytváření či rozvoji vlastností a návyků negativních.

Dlouhodobé cíle:

- vytvářet pozitivní klima ve škole i třídě, zajistit zde příjemný a bezpečný prostor pro žáky,
- pěstovat u žáků zdravý životní styl (mít správný režim dne, umět správně trávit volný čas, …),
- dodržovat zásady slušného chování, jít žákům osobním příkladem,
- posilovat sebedůvěru žáků, zdravý rozvoj osobnosti (mít zdravé sebevědomí, stanovit si správný žebříček hodnot, dostatek spánku, pohybu, výživy, …),
- podporovat a rozvíjet sociální kompetence a dovednosti žáků, umění komunikace, schopnost navázat a udržet sociální vazby, schopnost obstát v kolektivu a konstruktivně řešit problémy, umět čelit tlaku vrstevníků, umět říci “ne” aj., s důrazem na předcházení šikaně, závislostem, kyberproblémům a dalším rizikovým chováním, pracovat s emocemi, trénovat, jak zvládnout své emoce,
- vést žáky k porozumění a toleranci lidí odlišných národností a kultur,
- vědět, kam se obrátit o pomoc v různých problémových situacích,
- společně se všemi pedagogickými pracovníky průběžně vyhodnocovat situaci ve škole,
- zapojit všechny pedagogické pracovníky do preventivních aktivit,
- zařazovat témata primární prevence do výuky jednotlivých předmětů,
- využívat nabídky programů a projektů primární prevence,
- podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence,
- sdílet v kolektivu materiály vztahující se k prevenci rizikového chování, nabízet žákům informační letáky s danou tématikou,

- dlouhodobě spolupracovat s Policií ČR a SDH a organizací Hope4Kids, vyhledávat další spolupracující subjekty.

Krátkodobé cíle:

- základní školení pro zaměstnance – legislativa, mimořádné události, bezpečnostní procedury,
- doplnit krizový plán - krizová oblast – mimořádná událost - zajištění objektu školy z hlediska bezpečnosti,
- začlenit kariérní poradenství i pro žáky na 1. stupni,
- naučit žáky předcházet rizikovým situacím, které by mohly vést k požáru nebo jiné mimořádné události,
  připravit žáky na to, jak se správně chovat a jak reagovat, pokud se ocitnou v nebezpečí, naučit žáky správně volat na tísňové linky (150, 112) a jak poskytnout důležité informace, seznámit žáky s tématy ochrany obyvatelstva, jako jsou varovné signály, evakuace a základy první pomoci,
- zvyšovat finanční gramotnost a kyberbezpečnost žáků
- uvědomit si, že školní docházka je důležitá, zvládat starosti s učením; trénovat si slovní sebeobranu proti urážkám a otravování; znát rozdíl mezi otravováním a šikanou, co v případě potřeby dělat a na koho se obrátit; pochopit, že dobrá atmosféra ve třídě záleží na každém z žáků,
- posílení komunikace, rozvíjení přátelských dovedností, schopnosti čelit sociálnímu tlaku, sebereflexe,
- uvědomit si, že opravdové vztahy s lidmi jsou nenahraditelné a že iluze vztahu s AI je nemůže nahradit; rozvoj dovedností, na kterých stojí skutečné kamarádství: respektující komunikace, spolupráce a empatie,
- jít žákům osobním příkladem v mezilidských vztazích a podílet se na jejich zlepšování,
- dbát na dodržování zásad slušného a bezpečného chování během vyučování i přestávek,
- dohlížet na zásady správné životosprávy a na správné hygienické návyky žáků,
- rozvíjet u žáků schopnost sebeobsluhy a samostatnosti,
- dbát na bezpečné používání internetu a předcházet negativním vlivům médií,

5. Realizace Minimálního preventivního programu ve škole

Žáci

- Na začátku každého turnusu jsou všichni žáci opakovaně poučeni o pravidlech BOZ ve škole, mimo ni a na internetu, včetně zákazu vpouštět do objektu jakoukoli osobu (včetně rodičů a zaměstnanců) a o způsobu, jak se zachovat při kontaktu s cizí osobou.
- V úvodu každého turnusu také probíhají aktivity na podporu wellbeingu a psychohygieny.
- Žáci jsou informováni o tom, na koho se mohou v případě potřeby ve škole obrátit.
- Při výuce jsou rozvíjeny také žákovy kompetence:

sociální dovednosti: navazování zdravých vztahů, týmová práce, otevřená komunikace a konstruktivní řešení konfliktů (cíl = také začleňování méně průbojných žáků do kolektivu),

osobnostní rozvoj: budování zdravého sebevědomí, empatie, asertivity a schopnosti vnímat zdraví jako prioritní hodnotu,

řešení problémů: rozvoj schopnosti rozpoznat rizikové situace a samostatně navrhovat jejich řešení (např. v oblasti šikany, kyberprostoru nebo návykových látek),

zdravý životní styl: výchova k odpovědnosti za vlastní tělo a mysl, ochrana životního prostředí, podpora aktivního trávení volného času a prevence závislostního chování.

- Osobnostní a sociální výchova prolíná všemi vyučovacími předměty (efektivní komunikace, skupinové aktivity, pravidla ve skupině, prosociální chování, sebehodnocení, reflexe. K osobnostnímu a sociálnímu rozvoji jsou vhodná témata v předmětu prvouka. Environmentální výchova – prvouka, přírodověda, přírodopis, zeměpis, chemie. Výchova demokratického občana – vlastivěda, dějepis. Do výuky jsou zařazovány také prvky z oblasti etické a právní výchovy – např. v prvouce, vlastivědě, zeměpisu.
- Všichni žáci jsou zapojování do preventivních programů školy.

- Vytváříme podmínky k vlastním spontánním aktivitám žáků (např. diskuze na téma sociálně patologických jevů, zvelebování školních prostor, sdílení tipů na zajímavou četbu...).
- Žáci si mohou z naší školní knihovničky půjčovat knihy pro smysluplné trávení volného času.
- Škola spolupracuje s odborníky na problematiku sociálně patologických jevů a pořádá pro žáky přednášky a workshopy z této oblasti

Pedagogičtí pracovníci a jiní zaměstnanci školy

- Všichni zaměstnanci školy dbají na pěstování dobrých mezilidských vztahů na pracovišti, kladou důraz na osobní příklad, na přiměřené vztahy mezi učiteli a žáky a žáky mezi sebou.
- Všichni zaměstnanci školy jsou připraveni žákům poskytnout pomoc a radu, pokud jsou o to požádáni.
- Všem pracovníkům školy je umožněné další vzdělávání v dané problematice.
- Pedagogičtí pracovníci se účastní pedagogických porad, na kterých jsou informováni o novinkách v oblasti primární prevence, včetně nabídky konkrétních školení.
- Průběžně monitorují situaci ve škole z hlediska výskytu rizikového chování žáků.

Rodiče žáků:

- Rodiče žáků jsou informování o možnosti kontaktovat pedagogické pracovníky prostřednictvím e-mailu, telefonu či individuální schůzky

6. Přílohy:

Příloha č. 1 – Program proti šikanování
Příloha č. 2 – Krizový plán prevence rizikového chování
Příloha č. 3 - Strategie prevence školní neúspěšnosti žáků
Příloha č. 4 - Důležité kontakty

V Ostrově u Macochy dne 6. 9. 2025

Vypracovala: Mgr. Helena Meluzínová

Schválila: Mgr. Blanka Šenkýřová

Příloha č. 1

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j. MŠMT21149/2016. Je přílohou Minimálního preventivního programu školy.

Cílem programu je vytvořit zdravé, bezpečné a respektující prostředí školy, prostředí, ve kterém se může osobnost žáka plnohodnotně rozvíjet. Zaměřuje se především na prevenci šikany a nabízí postupy řešení pro případ výskytu šikany na půdě školy, a to včetně šikany zaměřené na učitele. Je určen všem pracovníkům školy, dále pak žákům a jejich rodičům.

CHARAKTERISTIKA ŠIKANY

Šikana je úmyslné a vědomé agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a v případě šikany učitele také profesionálně. Pro šikanu je charakteristický nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku pro oběť a samoúčelnost agrese. Za šikanování se u žáků nepovažuje škádlení nebo agrese, která nemá výše uvedené znaky šikanování. Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opětovat, bránit se mu, zastavit ho. Pokud se však žák škádlení nebo agresi neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu.

PROJEVY ŠIKANY

Za šikanu označujeme přímé fyzické (bití, tahání za vlasy), verbální (výhružky, nadávky) i neverbální útoky (urážlivá gesta a zvuky, kradení a schovávání věcí). Může mít i formu nepřímou, jako je ignorace či rozšiřování pomluv a lží. Může se však vyskytovat i v souvislosti s elektronickou komunikací, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky prostřednictvím vulgárních e-mailů či SMS zpráv, zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele, zveřejňování ponižujících materiálů na internetových stránkách apod. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

PŘÍČINY ŠIKANY

Důvodem nebo obsahem šikany může být jakákoli odlišnost žáka např. fyzická zdatnost (fyzicky slabý žák apod.), vzhled (nosí brýle apod.), hmotnost (má nadváhu apod.), akademické ambice, barva pleti, tělesná neobratnost, inteligence – snížení rozumových schopností nebo naopak nadání, jazyková/komunikační bariéra, socioekonomická odlišnost, psychická odlišnost (bojácnost, přecitlivělost apod.), speciální vzdělávací potřeby žáka (žák s autismem, poruchami v chování apod.).

STADIA ŠIKANOVÁNÍ podle Michala Koláře

- ***První stadium: Zrod ostrakismu***

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho,

spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

- ***Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace***

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity, například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

- ***Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra***

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šiřitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejníže, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

- ***Čtvrté stadium: Většina přijímá normy***

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

- ***Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana***

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Zvláštnosti u psychických šikan

U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí.

VAROVNÉ SIGNÁLY ŠIKANOVÁNÍ
Přímé varovné signály

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;

- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem; nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmlouvání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všímat především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechuť dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem; dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";

- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

POSTUP PŘI PODEZŘENÍ NA ŠIKANU
Postup pedagoga při podezření na šikanu

- Pedagog okamžitě zahájí vyšetřování ve spolupráci se školním metodikem prevence, informuje ředitele školy a vedení dětské léčebny.
- Následuje rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, nalezení vhodných nezaujatých svědků.
- Individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory) – důležité je si informace zapisovat, věnovat pozornost nesrovnalostem.
- Informování zákonných zástupců případné oběti a konzultování nepřímých znaků šikany. Požádání o pomoc a spolupráci.
- Citlivý a diskrétní rozhovor s případnou obětí – opět vše zapisovat.
- Vedení školy a zajistí ochranu oběti šikany (zvýšený dohled, v závažných případech úplné oddělení oběti od agresora)
- Rozhovor s agresory – překvapivě, znemožnit domluvu výpovědi. Je-li pachatelů více, soustředit se na rozpory ve výpovědích. Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání.
- Vedení školy svolá výchovnou komisi (vedení školy, třídní učitel, školní metodik prevence), která na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň její závažnosti, navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku.
- Vedení školy seznámí zákonné zástupce agresora se situací, sdělí jim navrhovaná opatření a požádá je o spolupráci, pokud odmítají, zváží oznámení na Policii ČR a orgánům sociálně právní ochrany dítěte, v případě potřeby doporučí zákonným zástupcům péči dítěte v pedagogicko-psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků.
- Pozvat zákonné zástupce obětí, seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních.

Postup pedagoga při vyšetřování pokročilé šikany s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti

- Překonání šoku pedagogického pracovníka, bleskový odhad závažnosti situace a bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.
- Zalarmování pedagogických pracovníků a informování vedení školy, příp. vedení léčebny.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc oběti.
- Nahlášení policii, navázání kontaktu se specialistou na šikanování (viz. Spolupráce se specializovanými organizacemi), informování rodičů.
- Vlastní vyšetřování – rozhovor s obětí a informátory, nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků, individuální nebo konfrontační rozhovory se svědky, rozhovory s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
- Náprava – metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny (výchovný pohovor, výchovná komise s agresorem a jeho rodiči.

Postup rodiče při podezření na šikanu

- Rodiče se při podezření na šikanu snaží zjistit co nejvíce informací.
- Informují školu o podezření. Obrátit se mohou na třídního učitele, pedagogického pracovníka, při jehož hodinách nebo dohledu nad žáky k šikaně dochází, školního metodika prevence nebo vedení školy.

ŠIKANA ZAMĚŘENÁ NA UČITELE

Každý pedagog je seznámen s Metodickým pokynem ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT-21149/2016) a v případě šikany se řídí informacemi v článku 8 – Šikana zaměřená na učitele a jak jí předcházet.

- Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Nejedná se tedy o individuální záležitost konkrétního pedagoga a pedagog by takovou situaci neměl řešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, respektive zřizovatel.
- Při šikaně učitele dochází k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák), kdy žák se dostává do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele. Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole, nicméně může se odehrávat také mimo školu, a to v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.
- Pedagog, čelící šikaně ze strany žáků, by měl vyhledat pomoc ostatních pedagogů – informovat školního metodika prevence a vzniklou situaci nahlásit vedení školy. Pokud má jiný pedagog podezření, že se jeho kolega stal obětí šikany ze strany žáků, neměl by být k situaci lhostejný a také informovat školního metodika prevence, případně vedení školy. Je zapotřebí, aby škola své pedagogy podporovala k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem či skupinou žáků se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí

(odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.

- V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

SPOLUPRÁCE SE SPECIALIZOVANÝMI INSTITUCEMI

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení škola spolupracuje s institucemi:

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry
- v resortu zdravotnictví – se zdravotnickým personálem dětské léčebny, případně s pediatry žáků, odbornými lékaři, dětskými psychology a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou péči
- v resortu sociální péče – orgán sociálně-právní ochrany dětí - vstupuje do řešení těch případů agresivního chování dítěte ve škole, v nichž jsou tyto projevy pouze sekundárním důsledkem nepříznivé sociální situace dítěte a jeho rodiny
- s Policií ČR – pokud dojde k závažnému případu šikanování, kdy jednání naplňuje znaky přestupku či trestného činu

Organizace	**Jméno odborníka**	**Email/webové stránky/telefon**
Oblastní metodik prevence	Mgr. Olga Trmačová	trmacova@opppvyskov.cz 516 417 431 www.opppvyskov.cz
Pedagogicko-psychologická poradna		boskovice@opppvyskov.cz 516 454 178 http://www.opppvyskov.cz
Krajský školský koordinátor prevence	Mgr. Lenka Možná	mozna.lenka@kr-jihomoravsky.cz 541 658 310 www.kr-jihomoravsky.cz
OSPOD Blansko	Mgr. Kateřina Pinková	pinkova@blansko.cz 775 859 478
PČR - preventistka pro ÚO Blansko	Mgr. Lenka Petrželková	lenka.petrzelkova@pcr.cz 727 880 551
Linka bezpečí	Rodičovská linka Linka pro žáky	606 021 021 116 111
Krizová telefonní linka pro učitele, žáky a jejich rodiče		286881059

ODPOVĚDNOST ŠKOLY ZA BEZPEČNÉ PROSTŘEDÍ A OCHRANU ŽÁKŮ

Škola má ze zákona jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování ve škole, tedy i šikany. V otázce šikany je stěžejním úkolem školy předcházet jejímu vzniku, tedy nastavení a uplatňování takových mechanismů, které jsou ověřené v účinné prevenci.

Aktivity školy v prevenci proti šikaně

- možnost konzultace se školním metodikem prevence po předchozí domluvě,
- dohledy pedagogických pracovníků,
- zařazeni tématu šikanování do vyučovacích předmětů,
- na začátku každého turnusu probíhá poučení žáků o bezpečném chování na internetu,
- třídní učitelé seznamují žáky s nastavenými třídními pravidly,
- realizace preventivních programů na téma šikany a kyberšikany,
- dodržování školního řádu včetně sankcí za jeho porušení,
- vytvářeni příznivého školního klimatu a pozitivních vztahů mezi žáky (např. vstřícné jednání pedagogů, důraz na přátelské chování v kolektivu, realizace komunitního kruh v rámci výuky prvouky či vlastivědy),
- respektování individuality každého žáka,
- průběžné sledování podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu sociálně patologických jevů,
- důraz na přiměřené vztahy mezi učiteli a žáky a žáky mezi sebou,
- vedení žáků k zdravému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání,
- aktivní vystupování proti projevům agresivity ve všech případech,
- informování žáků i zákonných zástupců o možnostech řešení problémů: třídní učitel, školní metodik prevence, vedení školy, kontakty a adresy poradenských zařízení,
- zajišťování podpory a rozvoje pedagogů v podobě dalšího vzdělávání, uvádějících učitelů apod.,
- mapování sítě pomoci pro žáky, rodiče i pedagogy,

Příloha č. 2

KRIZOVÝ PLÁN PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Krizový plán prevence rizikového chování vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT21149/2016) a z Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j. 21291/2010-28. Cílem krizového plánu školy je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případě řešení krizových situací ve škole.

V rámci prevence sociálně patologických jevů je třeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoli změnám v chování či prospěchu, které se u jednotlivce nebo skupiny na škole vyskytnou. Je nutné řídit se následujícími pokyny:

- Pokud se změna týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny.
- O zjištěných poznatcích informovat třídního učitele, příp. ředitele školy, metodika prevence.
- Pokud se změna týká celého kolektivu, přenechat šetření na metodikovi prevence.
- Třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků, zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení.

Rodiče, kteří jsou s žáky přítomni na léčebně, jsou pravidelně informováni o prospěchu a chování svých dětí. Všichni rodiče jsou pak o těchto záležitostech informovaní formou závěrečného hodnocení, které každý žák obdrží po ukončení pobytu. Všichni rodiče mají možnost kdykoliv žádat vysvětlení a objasnění hodnocení nebo postupů řešení. Mají možnost se kdykoliv obrátit na ředitele školy a žádat přešetření situace.

Všichni zaměstnanci školy, žáci i rodiče byli informováni, na koho se obrátit v případě řešení vzniklých problémů:

Ředitelka školy: Mgr. Blanka Šenkýřová

Třídní učitelé: Mgr. Martina Rothová, Mgr. Radka Prudilová

Školní metodik prevence: Mgr. Helena Meluzínová

Příloha č. 3

STRATEGIE PREVENCE ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI ŽÁKŮ

CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍNEÚSPĚŠNOSTI

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického popisována jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole.

Příčinou jsou nejčastěji individiuální rozdíly ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti a motivaci, dále pak rozdílné rodinné zázemí či aktuální zdravotní stav nezletilého.

Za školním neúspěchem zpravidla stojí hned několik příčin, které je třeba včas odhalit a začít řešit. Při řešení je pak nutná vzájemná spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců, žáka samotného, případně i dalších odborníků.

Strategie prevence předcházení školní neúspěšnosti vychází z Vyhlášky č. 27/2016Sb a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek k zlepšení jejich školní úspěšnosti.

FAKTORY ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

- osobnost dítěte - snížená inteligence, poruchy učení, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži,
- poruchy chování, PAS,
- zdravotní problémy žáka - dlouhodobá či vysoká absence,
- nepodnětné rodinné prostředí, střídavá péče, nezájem rodičů
- nadměrně ochranitelské rodinné prostředí,
- dítě ohrožené sociálně nežádoucími jevy (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole, ve třídě, ve vztahu s učitelem), ohrožení sociálně patologickými jevy,
- dítě - cizinec.

DOPROVODNÉ PROJEVY VE VYUČOVÁNÍ

- nezvládá pracovat samostatně dle pokynů vyučujícího

- nerozumí probíranému učivu

- nerozezná důležité a podstatné informace

- nedokáže se soustředit

- opakovaně je komentován nebo vyrušován ostatními spolužáky

- odmítá mluvit před třídou, sdělit svůj názor

- neurotické příznaky před a v průběhu vyučování (bolest hlavy, břicha apod.)

- zvýšená absence

PŘI PRÁCI S ŽÁKY OHROŽENÝMI ŠKOLNÍM NEÚSPĚCHEM

- snažíme se o co největší míru podpory žáka při zohlednění specifických podmínek ve škole při zdravotnickém zařízení,

- uplatňujeme individuální přístup k žákovi, respektujeme jeho individuální tempo a

klademe na něho přiměřené nároky,

- zohledňujeme informace z kmenových škol a od rodičů o SVP a PO žáků,

- v případě podezření na nediagnostikovanou SVP doporučujeme rodičům vyšetření v PPP,

- denně kontrolujeme splnění zadaných úkolů, poskytujeme zpětnou vazbu a pracujeme

s chybou,

- uplatňujeme principy formativního hodnocení, vyhýbáme se srovnávání s ostatními žáky

v případě potřeby s žákem dokončujeme úkoly v čase mezi léčebnými procedurami a

obědem,

- během vyučování střídáme formy a činnosti tak, aby výuka byla atraktivní,

- využíváme počítače a mobily s výukovými programy a interaktivní tabule,

- používáme podpůrné pomůcky při samostatné práci - přehledy, tabulky, kalkulačky,

počítadla, slovníky, myšlenkové mapy, internetové zdroje informací,

- umožňujeme žákovi vyslovovat vlastní názory,

- v případě absence ve výuce za žákem docházíme na léčebnu,

- pokud jde o žáka s doprovodem, konzultujeme postup výuky i s doprovázející osobou.

Za základní předpoklad účinné prevence školní neúspěšnosti považujeme vytváření pozitivního klimatu školy i třídy, posilování vzájemné důvěry mezi žáky, pedagogy a rodiči, individuální přístup pedagogů a zájem o žáky a jejich prospěch.

Příloha č. 4

INTERNETOVÉ PORADNY A UŽITEČNÉ ODKAZY

Drogy a alkohol

http://www.prevence-info.cz

http://www.drogy-info.cz/

http://www.adiktologie.cz/

http://www.nuv.cz/t/pprch

http://www.policie.cz/narodni-protidrogova-centrala-skpv.aspx

http://www.drogovaporadna.cz/

https://www.prevcentrum.cz/nase-sluzby/webova-poradna/

http://kratke-intervence.info/

Poruchy příjmu potravy

www.stop-ppp.estranky.cz

www.boulimie-anorexie.ch

Občanské sdružení: Anabell (posta@anabell.cz), www.anabell.cz

Síť organizace STOB (redukce nadváhy – programy pro rodiny)

Fórum zdravé výživy: www.fzv.cz

Šikana

www.linkabezpeci.cz

www.internetporadna.cz

www.protisikane.cz

www.sikana.org

Poradna webu Minimalizace šikany (116 000, www.minimalizacesikany.cz)

Sdružení: Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz

Dětské krizové centrum (241 484 149, 777 715 215)

Internetová poradna: www.elinka.iporadna.cz.

Kyberšikana

www.e-bezpeci.cz

www.saferinternet.cz

www.bezpecne-online.cz

www.protisikane.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.sikana.org

Syndrom CAN a sebepoškozování

Dětské krizové centrum: tel. 241 484 149

Internetová poradna: problem@ditekrize.cz

Linka bezpečí: tel. 800 155 555

Sexuální rizikové chování

www.sexus.cz

http://planovanirodiny.cz/

www.linkabezpeci.cz